

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік та оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та аудит наявності та використання основних засобів
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»

Виконавець:

студентка ФМОІТ

Мокшанова Анна Сергіївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Науковий керівник:

кандидатка економічних наук, доцентка

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Діяльність суб'єктів господарювання передбачає використання основних засобів, які є одним з найважливіших елементів продуктивних сил. Неефективне використання та несвоєчасне оновлення основних засобів негативно впливає на ефективність господарювання та фінансові результати підприємства. Правильний облік, своєчасний аналіз і аудит основних засобів необхідні для забезпечення об'єктивною інформацією керівників підприємства, що важливо для ефективного управління підприємством.

Теоретична важливість та практична значимість обліку, аналізу і контролю наявності та використання основних засобів обумовлює актуальність дослідження та цільову спрямованість дипломної роботи.

Дослідження теоретичних засад і практичних положень, пов'язаних з організацією та методикою обліку, аналізу та аудиту операцій з основними засобами дало можливість визначити ряд проблем, що понижують ефективність використання основних засобів. Серед основних слід зазначити: різні підходи до тлумачення економічної сутності основних засобів, їх класифікації, відсутність єдиної методики відображення амортизації основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку, відсутність сталої визначеності складу основних засобів тощо.

Значний вклад у дослідження проблем обліку, аналізу та контролю основних засобів внесли такі відомі вчені-економісти як: Артюх О.В., Агамас П. Й., Болюх М. А., Верига Ю. А., Гладких Т. В., Джога Р. Т., Заросило А. П., Калугіна К. А., Кулявець Н. О., Макаренко А. П., Мілька А. І., Свірко С. В., Сінельник Л. М. та інші вчені.

Мета дослідження. Мета є узагальнення нормативно-правових, організаційних та методичних аспектів відносно процесів виконання обліку, контролю та аналізу основних засобів.

Завдання дослідження. Для досягнення мети необхідно вирішити завдання:

- розглянути сутність основних засобів та особливості нормативного регулювання обліку основних засобів;
- дослідити наявні проблемні питання в царині інформаційного забезпечення системи обліку основних засобів;
- охарактеризувати особливості обліку основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- провести аналіз ефективності використання основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- вивчити особливості контролю у КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- запропонувати шляхи покращення системи обліку наявності та ефективності використання основних засобів та контролю за ними у КП «Теплопостачання міста Одеси».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес інформаційного забезпечення обліку та аудиту наявності та використання основних засобів.

Предмет дослідження. Предмет дослідження – організаційно-методичні питання обліку та аудиту основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси»

Методи дослідження. У роботі використано методи аналізу, синтезу,

системний підхід у процесі дослідження теорії та практики обліку й аудиту руху основних засобів.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти України, дослідження вчених та практиків відносно проблем обліку й аудиту основних засобів; первинні документи та звітна інформація КП «Теплопостачання міста Одеси».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та з 16-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 64 сторінки. Основний зміст викладено на 58 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 2 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи обліку наявності та ефективності використання основних засобів»** було розглянуто нормативне регулювання обліку та особливості обліку наявності та ефективності використання основних засобів, дискусійні питання інформаційного забезпечення системи обліку основних засобів.

У другому розділі **«Бухгалтерський облік руху основних засобів у Комунальному підприємстві «Теплопостачання міста Одеси»**» було надано загальну економічну характеристику базового підприємства, охарактеризовано його модель обліку наявності та ефективності використання основних засобів та запропоновано напрями вдосконалення системи обліку.

У третьому розділі **«Аналіз й аудит основних засобів та пропозиції щодо їх покращення»** проведено економічний аналіз показників наявності та ефективності використання основних засобів, розглянуто аудит, запропоновано шляхи покращення аналізу та проведення аудиту наявності та використання основних засобів.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження обліку та аудиту наявності та використання основних засобів дозволяють зробити такі висновки:

Після розгляду різних підходів у першому розділі до визначення поняття основних засобів встановлено, що основні засоби є матеріальними активами, які організація використовує в процесі діяльності для виконання своїх основних функцій та надання послуг. Вони мають планований термін експлуатації, а їх вартість враховується у собівартості реалізованої продукції, через нараховану амортизацію. Вартість основних засобів перевищує суму понад 20 000 гривень (без ПДВ) і має термін служби не менше 1 року.

Об'єкти основних засобів класифікуються за різними ознаками, що відповідають діяльності суб'єкта господарювання. Важливим питанням під час включення до складу об'єктів основних засобів є оцінка.

Облік основних засобів є важливим аспектом фінансового управління підприємством та врегульований нормативними актами Міністерства фінансів України.

Серед основних проблемних питань, що стосуються обліку основних засобів доречно виділити:

недостатню документацію (може призводити до неточностей у фінансовій звітності, тому необхідно забезпечити повноту та точність документів, що стосуються придбання, переміщення та вибуття основних засобів).

неспівпадіння даних у бухгалтерському та оперативному обліку (створює проблеми зі звітністю та внутрішнім контролем. Це може бути вирішено шляхом узгодження даних між різними системами обліку та впровадженням єдиного інформаційного середовища).

неправильну оцінку та амортизацію основних засобів (можуть призвести до неправильного відображення їх вартості у фінансових звітах. Це вимагає досконалої обізнаності з правилами та методами оцінки, а також ретельного контролю за розрахунками).

недостатню автоматизацію процесів обліку (може спричинити помилки, затримки та неефективність. Використання автоматизованих систем може полегшити облік основних засобів, забезпечити точність та зменшити ризик помилок).

Для успішного ведення обліку основних засобів необхідно забезпечити належну документацію, узгодженість даних, правильну оцінку та амортизацію, а також автоматизовані процеси. Це допоможе підвищити точність, ефективність та надійність облікової інформації

У другому розділі дослідження розглянуто особливості обліку основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси». Можна стверджувати, що облік у КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюється кваліфіковано і відповідає вимогам чинного законодавства. Згідно з вимогами статей 138.3.1-138.3.4 ПКУ нараховується амортизацію основних активів щомісячно за прямолінійним методом. Річна сума амортизації визначається шляхом поділу вартості, яка підлягає амортизації, на строк корисного використання об'єкта основних активів. При цьому амортизаційні відрахування на основні активи нараховуються рівномірно протягом усього періоду їхнього корисного використання. Амортизація не нараховується на основні засоби, що належать до групи 1 (земельні ділянки).

Принципи й методи ведення обліку затверджені Наказом про облікову політику підприємства. Надходження основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюється з використанням первинних документів, визначених наказом Міністерства статистики України «Про затвердження стандартних форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352. Оформлення надходження основних активів на підприємство здійснюється шляхом акта прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних активів (ф. ОЗ-1) та акта здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (ф. ОЗ-2).

Вибуття основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюється шляхом їх продажу, безоплатної передачі або ліквідації (на підставі акту). Оформлення вибуття основних активів у КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюється «Актом про списання основних активів» (ф. № ОЗ-3), у якому зазначається причина вибуття, початкова вартість об'єкта, що вибуває, сума

нарахованої амортизації, залишкова вартість, витрати, пов'язані з вибуттям (реалізацією, ліквідацією), а також сума одержаного прибутку.

У синтетичному обліку основні засоби відображаються на активному рахунку 10 «Основні засоби», а також на рахунках 13 «Амортизація необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції» та 83 «Амортизація». За дебетом рахунку 10 фіксується прийняття на баланс основних засобів за їх початковою вартістю, а також збільшення їх вартості (переоцінка). За кредитом рахунку 10 фіксується вибуття об'єктів основних засобів, а також їх зменшення (створення, часткова ліквідація). Сальдо за рахунком означає первісну вартість основних засобів та відображається в балансі.

Записи здійснюються на підставі первинних документів щодо руху основних засобів, а в кінці місяця в журналі підводяться підсумки за рахунками й переносяться до електронної форми. В аналітичному обліку ведеться облік за кожним інвентарним об'єктом у натуральній та грошовій формі згідно класифікаційних видів інвентарних об'єктів. Кожному інвентарному об'єкту присвоюється інвентарний номер для забезпечення контролю над його збереженням.

Щорічно перед складанням бухгалтерської звітності на підприємстві проводиться інвентаризація основних засобів.

У третьому розділі проведений аналіз результативності використання основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси» надає змогу зробити такі висновки. За результатами порівняння віддачі основних засобів у 2021 році з 2020 роком, віддача збільшилась на 0,48, що дає підстави для позитивної оцінки діяльності підприємства. Збільшення віддачі основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси» обумовлено тим фактом, що темпи зростання товарообігу випереджали темпи зростання середньорічної вартості основних засобів.

Згідно коефіцієнту зносу, основні засоби КП «Теплопостачання міста Одеси» застарілі і фізично та морально непридатні до використання. З результатів проведеного аналізу можна зробити висновок, що основні засоби є основою матеріально-технічної бази підприємства, яку необхідно оновити, а частину списати, оскільки саме від технічного стану і наявності основних засобів залежить кінцевий фінансовий результат.

Також у 2021 році спостерігалось збільшення співвідношення між необоротними активами і оборотними активами, що може свідчити про більш ефективне використання активів. Проте, співвідношення між власним капіталом і власними оборотними коштами зменшилося, що може вказувати на збільшення залежності від зовнішнього фінансування.

Виявлено, що на даному підприємстві відсутній систематичний внутрішній контроль, а аудиторські перевірки проводяться занадто рідко.

Одним з основних недоліків є несвоєчасне та недостатньо ефективне оновлення основних засобів. Це призводить до накопичення значної кількості застарілих та непридатних для використання основних засобів. Внаслідок цього, ефективність роботи підприємства погіршується, а можливості повноцінного використання основних засобів обмежені. Така ситуація негативно впливає на роботу підприємства, його продуктивність та конкурентоспроможність. Брак

контролю за великою кількістю та несвоєчасним оновленням непридатних основних засобів веде до неповного використання ресурсів та можливостей підприємства.

З метою покращення ситуації та підвищення якості роботи підприємства, рекомендується впровадження систематичного внутрішнього контролю, що дозволить ефективно відстежувати стан та обмін основними засобами. Також необхідно частіше проводити аудиторські перевірки, що дозволить виявляти можливі проблеми та недоліки в роботі з основними засобами.

Важливим кроком буде встановлення системи планування та контролю оновлення основних засобів, що передбачатиме вчасне вилучення застарілих та непридатних елементів та їх заміну на більш сучасні та ефективні моделі. Такий підхід дозволить підприємству забезпечувати оптимальний рівень використання основних засобів та підвищувати продуктивність роботи.

Таким чином, відповідно до висновків, зроблених на підставі проведеного дослідження, можна пропонувати наступні шляхи покращення обліку основних засобів:

1. Обрати оптимальний склад та обсяг облікової інформації, яка гарантує виконання поставлених завдань перед обліком основних активів.

2. Розробити та впровадити ефективні схеми документообігу, що дозволять вчасно виконувати завдання з мінімальними трудовими, матеріальними та фінансовими витратами.

3. Вдосконалити зміст та склад носіїв інформації, що використовуються в обліку основних активів.

4. Своєчасно оновлювати основні засоби, забезпечуючи їх підтримку на оптимальному рівні.

5. Поліпшити систему контролю та провести аудит щонайменше один раз на рік, з метою підвищення якості обліку та контролю.

Дотримання цих рекомендацій сприятиме покращенню ефективності обліку основних активів у КП «Теплопостачання міста Одеси» і сприятиме досягненню кращих фінансових результатів.

АНОТАЦІЯ

Мокшанова А. С. «Облік та аудит наявності та використання основних засобів (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та аудиту основних засобів. Робота виконана на базі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано організаційно-методичні питання обліку та аудиту основних засобів, досліджено особливості у КП «Теплопостачання міста Одеси».

Запропоновано дії щодо удосконалення системи обліку, аудиту та аналізу наявності та використання основних засобів у КП «Теплопостачання міста Одеси»

Ключові слова: облік, аудит, аналіз, основні засоби, облікова політика.

ANNOTATION

Mokshanova A. «Accounting and audit of the availability and use of fixed assets (on the example of the Municipal Enterprise «Teplopostachanya misto Odesa»)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» for the educational program «Accounting and Audit». – Odesa National Economics University. – Odesa, 2023.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and audit of fixed assets. The work was carried out on the basis of the Municipal Enterprise "Heat Supply of the City of Odesa".

The organizational and methodological issues of accounting and auditing of fixed assets are analyzed, the peculiarities of the Municipal Enterprise «Teplopostachanya misto Odesa» are studied.

Actions to improve the system of accounting, auditing and analysis of the availability and use of fixed assets in the Municipal Enterprise «Teplopostachanya misto Odesa» are proposed.

Keywords: accounting, audit, analysis, fixed assets, accounting policy.